

פרי צדיק לפרשת ויחי

[א] ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. מצינו בתורה שהפרטים משנותיו של יעקב לא נכתבו בפירוש רק ברמז כמו שאמרו (מגילה יז.) למה נמנו שנותיו של ישמעאל כדי ליחס בהן שנותיו של יעקב שלמדן שנתברך בן ס"ג ושהיה י"ד שנה בבית עבר ולא נכתב בפירוש ובפרט כאן דכתיב שבבואו למצרים אמר לפרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה וכיון שכתוב שחי קמ"ז שנה הרי נדע שהיה בארץ מצרים י"ז שנה. ולמה מונה שנותיו בפרט ואחר כך בכלל. אכן איתא בזוהר הקדוש (רטז ב) דהא כל יומיו לא אקרי ויחי בגין דכל יומיו בצערא הוה עליה כתיב לא שלותי וגו', בתר דנחת למצרים אקרי ויחי וכו', ודייקו מדלא כתיב וישב יעקב וגו', וכתבי ויחי. כי הי"ז שנה שהיה במצרים החיה גם אותם השנים שעברו עליו. וכמו שאמרו (סא"ר פ' ה) כל שהשיגתו שנה אחת טובה סמוך לזקנתו סימן יפה לו כו', והעלה עליו הקב"ה כאלו כל ימיו היה בטובה. כי כל ימי יעקב שהיה בצערא לא נקראו חיים אצל יעקב, כי לא נשלם בקדושתו ורק במצרים זכה להשתלם בקדושתו. ולכאורה לפי השכל כיון שארץ ישראל מקום המקודש מכל העולם ולאברהם אבינו ע"ה אמר הקב"ה לך לך וגו', ושם אעשך לגוי גדול. וליצחק אמר גור בארץ הזאת וגו', והאבות וגם יעקב בעצמו חבבו את הארץ. היה ראוי שישתלם יעקב בקדושתו בארץ הקדושה ולא במצרים בארץ הטמאה ועמה מזוהמים יותר מכל העולם. אכן מצינו כמו כן בגלות בבל ובגלות בית שני שיעקר התפשטות התורה שבעל פה היה דייקא בבבל. ודייקא שם נתגלה להם רזי התורה מה שלא נתגלה להם בישובם על אדמתם ודייקא בבבל היו אנשי כנסת הגדולה. ואמרו (סוכה מד.) דלהון היא וכן (שם כ.) עלה עזרא מבבל ויסדה חזרה ונשתכחה עלה הלל וכו', עלו ר' חייא ובניו ויסדוה. ואחר כך התלמוד בבלי שהוא עיקר תורה שבעל פה שלנו ונתייסד בבבל. ואמרו (שיר השירים רבה פ' ד ד) צדיקים העמידה לי בחורבנה יותר מצדיקים שהעמידה לי בבניה. והנה בריאת העולם היה ביי"ב מזלות ברקיע, היינו בעולם. ויי"ב חדשים בשנה הוא בזמן, כי לכך נקראת שנה שהוא לשון שנית שהחמה חזרה למקומה הראשון ותקיף העולם פעם שני. ויי"ב שבטים הוא בנפש, כי כל מלה שנברא הם בעולם שנה נפש כידוע בספר יצירה. והכל נברא בהתורה שהיא כלי אומנתו (כמו שאמרו ריש בראשית רבה) ויש בספר בראשית גם כן יי"ב פרשיות. ובבראשית רבה על פסוק יהי אור וכן בהבארות דיצחק חשבו כנגד ה' חומשי תורה. ואמר שם על ספר בראשית שבו נתעסק הקב"ה וברא את עולמו. היינו שכל ספר זה וסיפוריו הוא כלל בריאת העולם שנשלם בקבורת יוסף שהוא הצדיק יסוד עולם. וכלל פרשה זו בסיפור חיות יעקב ופטירתו וברכת השבטים. ופרשה זו שתומה ורבותינו ז"ל נתנו טעמים מפני מה פרשה זו שתומה וכולם דברי אמת. ויש לומר גם כן טעם לסתימתה, כי באמת הענין הזה שיושלם יעקב בקדושתו דייקא במצרים ולא בארץ. ושיתגלה ויגיע לעולם כלל הכנסת ישראל נפשות קדושות מוכנים לקבלת התורה דייקא בחוץ לארץ ולא בארץ. ושיהיה גמר הבריאה גם כן במקום הזה. הם ענינים שתומים ונעלמים משכל האדם להבינם. ואמרו (ריש תו"כ) מה היו הפסקות משמשות ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה. ומאשר הענין הזה עמוק מאד שאין בשכל האדם להתבונן לזאת היא שתומה. ועל כל פנים מרמז לנו בענין הזה שלא ימס לבבנו מאשר אנחנו בעקבתא דמשיחא ובכל דור הנפשות מתקטנים ואיך נזכה להגאולה. כי רואים אנחנו מה שקרה לאבותינו בגלותם ודייקא בגלות הגיעו לכל הקדושות, כי כן רצון השם יתברך. ושמעתי בשם הרב הקדוש מפרשיסחא זצ"ל שאף שהנפשות מתקטנים בכל דור. מכל מקום הנקודה שבלב נטהר בכל דור ודור יותר :

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

בראשית פרק לד

(ח) וינדבר חמור אתם לאמר שכם בני חשקה נפשו בבתכם תנו נא אתה לו לאשה: (ט) והתחתנו אתנו בנתיכם תתנו לנו ואת בנתינו תקחו לכם: (י) ואתנו תשבו והארץ תהיה לפניכם שבו וסחרוה והאחזו בה: (יא) ויאמר שכם אל אביה ואל אחיה אמצא חן בעיניכם ואשר תאמרו אלי אתן: (יב) הרבו עלי מאד מהר ומתן ואתנה כאשר תאמרו אלי ותנו לי את הנער לאשה:

בראשית פרק לו

(מ) ואלה שמות אלופי עשו למשפחתם למקמתם בשמתם אלוף תמנע אלוף עלנה אלוף יתת: (מא) אלוף אהליבמה אלוף אלה אלוף פינן: (מב) אלוף קנו אלוף תימן אלוף מבצר: (מג) אלוף מגדיאל אלוף עירם אלה אלופי אדום למשבתם בארץ אחוזתם הוא עשו אבי אדום:

בראשית פרק מז

(יא) וישב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחזה בארץ מצרים במיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה: (יב) ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף: (יג) ולחם אין בכל הארץ כי כבד הרעב מאד ותלה ארץ מצרים וארץ כנען מפני הרעב:

בראשית פרק מח

(א) ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה וישח את שני בני עמו את מנשה ואת אפרים: (ב) ונגד לעקוב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ויתחזק ישראל וישב על המטה: (ג) ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוי בארץ כנען ויברך אתי: (ד) ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחזת עולם:

בראשית פרק מט

(כט) ויצו אותם ויאמר אלהם אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי: (ל) במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרון החתי לאחזת קבר: (לא) שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו ושמה קברתי את לאה: (לב) מקנה השדה והמערה אשר בו מאת בני חת: (לג) ויכל יעקב לצות את בניו ויאסף רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו:

בראשית פרק נ

(יב) ויעשו בניו לו כן כאשר צוה: (יג) וישאו אותו בניו ארצה כנען ויקברו אותו במערת שדה המכפלה אשר קנה אברהם את השדה לאחזת קבר מאת עפרון החתי על פני ממרא: (יד) וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל העלילים אתו לקבר את אביו אחרי קברו את אביו: (טו) ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב וישב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אתו:

בראשית פרק מז

(כז) וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד: (כח) ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה: (כט) ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: (ל) ושכבתי עם אבתי ונשאתי ממצרים וקברתני בקברתני ויאמר אנכי אעשה כדברך: (לא) ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה:

בראשית פרק יז פסוק ח

ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגרית את כל ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלהים:

בראשית פרק כג פסוק ט

ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא ותננה לי בתוככם לאחזת קבר:

בראשית פרק כג פסוק כ

ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחזת קבר מאת בני חת:

שמות פרק יג פסוק ט

והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יקוק בפיך כי ביד חזקה הוצאת יקוק ממצרים: